

***Gminny Program
Przeciwdziałania
Narkomanii
dla Gminy
Bojszowy
na rok 2012***

Wprowadzenie

Narkotyki – to potoczne określenie niektórych substancji psychotropowych. Ze względu na potoczność tego słowa, różnice kulturowe, poglądy poszczególnych osób, stan prawny itp. nie ma jednoznacznej definicji, ale zwykle obejmuje ona wszystkie substancje psychotropowe, które aktualnie są nielegalne.

Dopalacze – grupa różnych substancji lub ich mieszanek o rzekomym bądź faktycznym działaniu psychoaktywnym, nie znajdujących się na liście substancji kontrolowanych przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Podstawowym składnikiem większości znanych dopalaczy są pochodne piperezyny, której działanie podobne jest do amfetaminy.

Narkomania – oznacza nadużywanie środków psychoaktywnych, potocznie – narkotyków. Są to substancje naturalne lub syntetyczne, które wprowadzone w określonej dawce do organizmu ludzkiego, oddziałują na ośrodkowy układ nerwowy, powodując między innymi zmiany świadomości, percepcji, nastroju. Narkomania od lat stanowi problem o zasięgu globalnym. Ogranicza rozwój gospodarczy krajów biednych, angażuje nieproporcjonalnie duże nakłady finansowe związane z przeciwdziałaniem narkomanii w krajach najbogatszych. Niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób zakaźnych tj. HIV, zakażenia wirusem żółtaczkowy typu B i C, infekcji przenoszonych drogą płciową, gruźlicy. Konsumenci narkotyków (uzależnieni, użytkownicy problemowi i eksperymentujący) charakteryzują się wysokim ryzykiem zgonu, nieadekwatnym niejednokrotnie do ich wieku. Narkomania wiąże się z problemami społecznymi takimi jak: ubóstwo, bezrobocie, prostytutka, przemoc, przestępczość, bezdomność oraz inne uzależnienia (hazard, alkoholizm).

Narkomania jest obecnie jednym z najpoważniejszych problemów społecznych w Polsce. Nastąpił wzrost podaży i popytu na narkotyki. Główną rolę odegrały czynniki związane z wielką zmianą społeczną, na którą polityka wobec narkomanii miała wielki wpływ. Podaż rosła wraz z rozwojem międzynarodowej wymiany handlowej, rosnącym ruchem turystycznym, otwarciem granic, postępującą wymienialnością złotego i rozwojem przestępczości zorganizowanej. Na popyt wpływ miała również intensywna transmisja wzorów kulturowych, zwłaszcza wśród ludzi młodych.

Obecnie narkotyki stały się elementem kultury młodzieżowej, która już dawno zasymilowała alkohol. Używaniu różnych substancji legalnych (w tym dopalaczy) i nielegalnych towarzyszy interakcja problemów z tym związanych. Ten rodzaj środków odurzających prowadzi do uzależnienia w krótkim czasie. Szczególnie dzieci i młodzież sięgają po narkotyk ze zwykłej ciekawości, dla „szpanu” lub po to, by zaistnieć w grupie.

Ryzyko zgonów wśród narkomanów jest kilkakrotnie wyższe niż w porównywalnej wiekowo populacji generalnej. Narkomania powstaje na skutek zanikania tradycyjnych więzi społecznych, rodzinnych oraz osłabienia funkcji wychowawczej rodziny i szkoły. Pieniądze z narkobiznesu odgrywają coraz poważniejszą rolę w międzynarodowym obrocie finansowym. Dla odwrócenia obecnego trendu potrzebna jest mobilizacja całego społeczeństwa, oparta na pełnym konsensusie co do celu, jaki chcemy osiągnąć.

Dopalacze - panuje pogląd, iż najczęstsze nałogi młodych ludzi to palenie papierosów, picie alkoholu czy zażywanie narkotyków. Ignorowane do tej pory było inne groźne zjawisko, coraz bardziej powszechne wśród uczniów, a mianowicie stosowanie różnego rodzaju dopalaczy. Zwraca się na nie uwagę jedynie w momencie, kiedy osiągają największą skalę, a więc podczas sesji egzaminacyjnych czy matur. Problem polega na tym, iż większość substancji nadużywanych wówczas przez młodzież jest całkowicie legalna i można je dostać niemal w każdej aptece. Młodych ludzi stających przed koniecznością intensywnej nauki kuszą ich natychmiastowe efekty, pozwalające na dłuższą, szybszą naukę.

Możliwość uzależnienia od nich oraz zagrożenia dla zdrowia płynące z ich używania są przez zainteresowanych traktowane w sposób lekki i nieodpowiedzialny. Wykorzystywane niezgodnie z prawidłowym zastosowaniem preparaty traktowane są przez młodzież po prostu jako tańsza alternatywa dla klasycznych narkotyków. Największym zainteresowaniem cieszą się wśród nich tabletki, pastylki do rozpuszczania oraz inne specyfiki, mające w składzie duże dawki m.in. kofeiny, magnezu czy ginko biloba. Takim preparatem jest np. specyfik w tabletkach, sprzedawany pod nazwą „Sesja”. Magnez w nim zawarty poprawia pamięć, kofeina niweluje oznaki zmęczenia, natomiast ginko biloba, zwiększając przepływ krwi przez mózg - polepsza pamięć. Popularne są też preparaty z lecytyną, która poprawia krążenie krwi i dotlenia organizm, przez co podnosi sprawność intelektualną.

Stosowanie ich ściśle według zaleceń, okazjonalnie i nie przekraczając dawek – nie jest groźne. Jednak dla wielu młodych ludzi takie łagodne wspomaganie to za mało. Sztuczne pobudzanie mózgu do większej koncentracji w prosty, szybki sposób to dla młodych ludzi wielka pokusa. Problem zaczyna się w momencie, gdy dopalacze zaczynają być stosowane częściej niż wymaga tego sytuacja. Osiąganie maksymalnego efektu przy minimum wysiłku – pewniejsze samopoczucie, większa wydajność – coraz częściej może być pożądane.

Mechanizm działania takich preparatów jest prosty, gdy dana osoba łatwo, za pomocą chemii poprawia sobie samopoczucie, to istnieje duże prawdopodobieństwo, że będzie do tego ponownie dążyła. To już prosta droga do uzależnienia, tym bardziej, że odstawienie określonego środka powoduje spadek dobrego samopoczucia, a niekiedy nawet depresję.

W następstwie po stosowaniu dopalaczy, podobnie jak po zażywaniu narkotyków, przychodzi dołek psychiczny, mogą pojawić się stany lękowe, a nawet tzw. głód narkotyczny, które czasami mogą nawet skutkować próbami samobójczymi. Trzeba zwrócić uwagę na fakt, że dopalacze to dziecko nie tylko polityki prohibicyjnej, gdzie tradycyjne i stosunkowo mało szkodliwe narkotyki wypierane są przez ich potencjalnie bardziej niebezpieczne, syntetyczne odpowiedniki, ale również następstwo klęski polityki edukacyjnej wobec młodzieży. Nastolatki, zamiast szukać profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu swoich problemów i korzystać ze wsparcia bliskich, kompetentnych dorosłych oraz szkoły, stosują rozwiązania ucieczkowe lub kontestacyjne poprzez używanie środków odurzających. Obecne rozwiązania - zamykanie sklepów, skazywanie na karę więzienia sprzedawców - niestety są jedynie doraźne i nie wystarczą do skutecznego działania w dłuższej perspektywie. Państwo musi zaproponować długoterminową strategię, która zredukuje niebezpieczeństwa związane z zażywaniem dopalaczy. Jednostki samorządu terytorialnego muszą wyrazić chęć współpracy w opracowaniu i realizacji takiej strategii.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii umożliwia realizację działań profilaktycznych, jak i zaradczych na szczeblu gminnym. Ustawodawca wskazał zarówno zadania, jakie mają być realizowane, formę prawną w postaci gminnego programu przeciwdziałania narkomanii - zwanego dalej „Programem”, jak i środki na realizację tych zadań. Źródłem finansowania są środki finansowe budżetu

gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

Program Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Bojszowy stanowi spis działań będących jednocześnie zadaniami własnymi gminy w obszarze tych zagadnień społecznych, które realizowane będą w roku 2012.

I. GPPN i jego podstawy prawne.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bojszowy został opracowany w oparciu o:

1. Ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r. – t. j. Dz. U. z 2005r., Nr 179, poz. 1485 z późn.zm.,
2. Program przeciwdziałania narkomanii w województwie śląskim na lata 2011 – 2016.

Art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii stanowi:

Przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy, obejmujących:

- 1) *zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;*
- 2) *udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;*
- 3) *prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych;*
- 4) *wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;*
- 5) *pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze*

środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

II. Cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii

Celem głównym GPPN na rok 2012 jest zapobieganie i ograniczanie używania narkotyków i innych środków psychoaktywnych przez mieszkańców Gminy Bojszowy a co za tym idzie spadek liczby młodych osób sięgających po narkotyki.

Celami szczegółowymi są:

1. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego przez młodzież i dorosłych;
2. Wzmocnienie więzi rodzinnych;
3. Wdrożenie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży;
4. Monitorowanie problemu narkotykowego na terenie gminy.

III. Realizator i partnerzy Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii

Realizatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach.

Partnerami w realizacji GPPN są:

1. GKRPA w Bojszowach;
2. Urząd Gminy w Bojszowach;

3. Organizacje pozarządowe i inne jednostki prowadzące działalność pożytku publicznego;
4. Komenda Powiatowa Policji w Bieruniu;
5. Szkoły z terenu Gminy Bojszowy;
6. Ministerstwo Zdrowia;
7. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej;
8. Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach;
9. Urząd Marszałkowski

i inne instytucje zaangażowane w działalność na rzecz profilaktyki i przeciwdziałania narkomanii.

V. Sposoby realizacji celów szczegółowych

1. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego przez młodzież i dorosłych.

Cel będzie realizowany poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, wspomaganie działalności instytucji, osób fizycznych, służącej zapobieganiu narkomanii.

Planowane działania:

- wspieranie dzieci i młodzieży w zakresie zagospodarowania czasu wolnego poprzez dofinansowanie zajęć pozalekcyjnych,
- współpraca i wspieranie ruchów samopomocowych;
- współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami realizującymi swe zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień;
- udział w kampaniach, konferencjach, szkoleniach i innych przedsięwzięciach o charakterze profilaktycznym.

2. Wzmocnienie więzi rodzinnych.

Cel będzie realizowany poprzez udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych

osób, zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

Planowane działania:

- udzielanie porad w punkcie konsultacyjnym osobom i rodzinom z problemem narkotykowym;
- zakup i dystrybucja materiałów informacyjno – edukacyjnych- prowadzenie edukacji publicznej;
- organizacja happeningów, pikników rodzinnych, festynów mających na celu integrację rodzin.

3. Wdrożenie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.

Cel będzie realizowany poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych, wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Planowane działania:

- opracowanie i wdrożenie lokalnego programu profilaktycznego dla grup ryzyka, przede wszystkim uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, związanego z występowaniem zjawiska łączenia środków psychoaktywnych;
- wypracowanie działań zmierzających do ograniczenia zjawiska zażywania narkotyków przez młodzież;
- szkolenie kadr z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

4. Monitorowanie problemu narkotykowego na terenie gminy

Planowane działania:

- przeprowadzanie badań monitorujących problem narkotyków w gminie;

- udział w projektach służących monitorowaniu problemu narkotykowego, mających na celu budowę systemu monitorowania problemów narkotykowych na poziomie lokalnym;
- monitorowanie sytuacji związanej z nowymi substancjami psychoaktywnymi;
- zbieranie danych od instytucji działających na terenie gminy z zakresu narkomanii.

VI. Źródła finansowania GPPN

Środki finansowe na realizację GPPN będą pochodziły z budżetu Gminy Bojszowy z wpływów pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.